

יד מהרש"א
מסכת בבא בתרא
פרק יש נוחלין
חלק א'
קח. – קיב:

May 5, 2006

© Yechezkel Folger 2006

מפתח

דף קח.....	3
תד"ה האב.....	3
תד"ה ואחין מן האב ובא"ד וכי תימא ובא"ד ואם תאמר.....	5
דף קח:.....	12
רשב"ם ד"ה אדרבה.....	12
תד"ה יכול.....	15
דף קט.....	22
רשב"ם ד"ה מלמד שהאב.....	22
רשב"ם ד"ה קראי שלא כסדרן.....	24
רשב"ם ד"ה אימא.....	26
רשב"ם ד"ה ומשני וד"ה בן מנשה.....	30
דף קי.....	32
רשב"ם ד"ה אבוה דאימי'.....	32
דף קי:.....	35
רשב"ם ד"ה אמר לי' אביי וד"ה אמר לי' רב פפא.....	35
תד"ה האיש את אמו.....	40
דף קיא.....	42
תד"ה קל וחומר לשכינה.....	42
תד"ה מקיש.....	43
דף קיא:.....	45
בא"ד ולמאן דדריש.....	45
רשב"ם ד"ה מפסקי קראי.....	47
תד"ה לו משפט הבכורה.....	50
תד"ה הוא יורש.....	52
דף קיב.....	53
תד"ה אימא דנפלה.....	53
תוספות בא"ד ונראה לר"י ורשב"ם ד"ה דמנסבינן לה.....	55
דף קיב:.....	60
רשב"ם ד"ה דמנסבינן לה.....	60

דף קח.

תד"ה האב

1) משנה

a) Part 1

i) האב את הבנים

(1) ראובן from נוחל is יעקב (1)

(2) ראובן to מנחיל is יעקב (2)

ii) והבנים את האב

(1) יעקב from נוחל is ראובן (1)

(2) יעקב to מנחיל is ראובן (2)

iii) Note that האב את הבנים and האב את הבנים teach the same דינים

b) Part 2

i) בני אחות נוחלין מאחי אמם ואינן מנחילין לאחי אמם

(1) meaning

(a) ראובן from נוחל are בני דינה

(b) ראובן to מנחיל aren't בני דינה

ii) אחי האם מנחילין לבני אחות ואינן נוחלין מבני אחות

(1) meaning

(a) בני דינה to מנחיל is ראובן

(b) בני דינה from נוחל isn't ראובן

iii) note that בני אחות and אחי האם teach the same דינים

2) תוספות

a) קשיא

i) We've established that האב את הבנים is the same as והבנים את האב

(1) Why does the משנה need to teach both

b) תירוץ

i) the purpose of the ייתורא of האב את הבנים

ii) בנים ולא בנות of משמעות and בנים with its emphasis on

iii) is to teach that אב נוחל from being בנות in being בנים have a קדימה over

3) דף קטו. at גמרא

a) Since the משנה says that בני אחות are נוחל

b) We're דורש that

- i) if דינה the sister of ראובן has both בנים and בנות
 - ii) ראובן נכסים of בני דינה have a קדימה over בנות דינה in the נכסים of ראובן
- 4) תוספות
 - a) קשיא
 - i) how can the גמרא derive this קדימה even though בני אחות isn't a יתורא
- 5) מהרש"א
 - a) קשיא
 - i) why doesn't תוספות answer that בני אחות is a יתורא because the משנה later says אחי האם
 - ii) and we've established that these cases are the same
 - b) תירוץ
 - i) since בני אחות is stated first it's only אחי האם that is a יתורא
 - ii) And that's why תוספות asks that the גמרא derives the קדימה without a יתורא
 - c) קשיא
 - i) why doesn't תוספות answer that the גמרא considers אחי האם to be the יתורא
 - ii) and that's how it derives the קדימה for בני אחות
 - d) תירוץ
 - i) Although אחי האם is a יתורא
 - ii) אחי האם doesn't refer to בנים so no דרוש on קדימה for בני over בנות can be derived from it

תד"ה ואחין מן האב ובא"ד וכי תימא ובא"ד ואם תאמר

- 1) This is the סדר נחלות that is set out in the פסוקים in כז' במדבר
 - a) בן
 - b) בת
 - c) אב
 - d) אחי המת
 - e) אחי האב
- 2) משמוש למטה
 - a) If a person who is entitled to be נוחל has already died
 - b) The נחלה is ממשמש in that person's קבר
 - i) In the sense that the dead person is himself מנחיל the נחלה to his בן ובת
 - c) this process continues if the בן ובת have also died already
- 3) Basic concept of משמוש למעלה
 - a) In stage 1
 - i) The מת is מנחיל
 - (1) to **his** יורשים and
 - (a) by משמוש למטה
 - (b) To their יוצאי יריכן
 - b) In stage 2
 - i) If the יורשים of the מת and their יוצאי יריכן don't exist or have already died
 - ii) We consider as if
 - (1) the נכסים were ממשמש למעלה בקבר אב
 - (2) in the sense that the אב (not his son the מת) is the person who is מנחיל to **his** יוצאי יריכן and their יורשים
 - c) in stage 3
 - i) in a case where there are no יורשים or יוצאי יריכן through stage 2
 - ii) We consider as if the נכסים were ממשמש בקבר אבי אב
 - iii) And as if the אב (not his grandson the מת) is the person who is מנחיל to **his** יוצאי יריכן and their יורשים
 - d) And so on
- 4) There are three possible מהלכים for משמוש למעלה
- 5) First מהלך
 - a) Basic concept

- i) This מהלך starts with בן בת ואב as the only יורשים
 - ii) by then applying משמוש at the level of אב
 - iii) We derive
 - (1) That אה would be an additional יורש
 - (a) even if אה weren't listed in the סדר נחלות
 - (2) and אחי אב would be an additional יורש
 - (a) even if אה weren't listed in the סדר נחלות
 - b) Specifically
 - i) Start with בן בת ואב (and their יוצאי יריכנ by יוצאי למטה) as the only יורשי המת
 - ii) משמוש למעלה is then applied in the following stages:
 - (1) Stage 1
 - (a) The מת is מנחיל to his יורשים
 - (b) Namely to בן and יוצאי יריכו then בת and יוצאי יריכה and then אב
 - (2) Stage 2
 - (a) If nobody is נוחל at stage 1
 - (b) Then אב בקבר is מנחיל to his יורשים
 - (i) first to his בן -- who is the same as אה המת – and יוצאי יריכו
 - 1. so we add אה המת to the list of יורשים
 - (ii) then to his בת (אחות המת) and יוצאי יריכה
 - (iii) then to his אב (אבי המת)
 - (iv) then to his אה (אחי אב המת) because we've just added אה to the list of יורשים
 - (3) stage 3
 - (a) If nobody is נוחל at stage 2
 - (b) Then אב אבי is מנחיל to his יורשים
- 6) Second מהלך
 - a) This מהלך is the same as the first מהלך
 - i) Except
 - (1) that אה isn't added to the list of יורשים in stage 2
 - (2) And the נחלה of אחי אב המת is derived
 - (a) in stage 3 where he is נוחל as בן of המת
 - (b) instead of in stage 2 where he would be נוחל as אה of המת
 - b) Specifically

- i) Stage 1
 - (1) The מת is מנחיל to בן and יוצאי יריכו then בת and יוצאי יריכה and then אב
 - ii) Stage 2
 - (1) If nobody is נוחל at stage 1
 - (2) Then אב בקבר is מנחיל to his יורשים
 - (a) first to his בן -- who is the same as אה המת – and יוצאי יריכו
 - (i) but we don't we add אה המת to the basic list of יורשים
 - (b) then to his בת (אחות המת) and יוצאי יריכה
 - (c) then to his אב (אבי המת)
 - (d) but not to his אה (אחי אב המת) because we haven't added אה to the list of יורשים
 - iii) stage 3
 - (1) If nobody is נוחל at stage 2
 - (2) Then אב אבי is מנחיל to his יורשים
 - (a) First to his בן who is the המת אב אחי and יוצאי יריכו
 - (3) And so on
- 7) מהלך Third
- a) Basic concept
 - i) This מהלך would assume that אה is included with בן בת ואב as the starting יורשים to which משמוש למעלה is applied
 - b) משמוש למעלה would then be applied in the following stages:
 - i) Stage 1
 - (1) The מת is מנחיל
 - (a) to בן and יוצאי יריכו
 - (b) then בת and יוצאי יריכה
 - (c) **then אה and יוצאי יריכו**
 - (d) and then אב
 - ii) Stage 2
 - (1) If nobody is נוחל at stage 1
 - (2) Then אב בקבר is מנחיל to his יורשים
 - (a) first to his בן who is the המת אה
 - (i) to duplicate the נחלה that בן already received as המת אה
 - (ii) and then to יוצאי יריכו

- (b) then to his בת (אחות המת) and יוצאי יריכה
- (c) then to his אב (אבי אב המת)
- (d) then to his אה (אחי אב המת)
 - (i) because אה was in the list of יורשים to start
 - (ii) And then to יוצאי יריכו
- iii) stage 3
 - (1) If nobody is נוחל at stage 2
 - (2) Then אב אבי is מנחיל to his יורשים
- c) מהלך on this קשיא
 - i) Once we rely on דיני משמוש to generate additional יורשים
 - ii) Why wouldn't we begin
 - (1) with the minimum number of יורשים as a starting point
 - (2) namely only with בן בת ואב and not אה
- 8) בני אחות of נחלה
 - a) we've established that אחות are נוחל by way of למעלה משמוש
 - i) from אבי המת
 - ii) As בת of אבי המת
 - b) משמוש למטה are in turn נוחל from אחות (i.e., from their אם) by way of למטה משמוש
- 9) תוספות
 - a) קשיא
 - i) the משנה mentions the following יורשי המת
 - (1) בן
 - (2) אב
 - (3) אה
 - ii) why doesn't the משנה also mention אחי אב המת
 - b) תירוץ
 - i) by saying that בני אחות are יורשות
 - (1) the משנה has already taught both משמוש למעלה and משמוש למטה
 - ii) So
 - (1) there is no need to teach that אחי האב is יורש
 - (2) since I'd realize myself that משמוש supports his ירושה
- 10) מהרש"א
 - a) הקדמה

- i) here are the precise words that תוספות uses to explain משמוש for אחי אב
- (1) "דאם הי' האב קיים הי' יורש..."
 - (2) ועכשיו הוא מנחיל לבנו שהוא אחי אביו של מת"
- ii) Now
- (1) אבי אב המת בן of אחי אב המת
- iii) So תוספות appears to explain
- (1) That the משמוש that supports אחי אב
 - (2) Is משמוש through אב אבי to his בן as in the second מהלך
- b) קשיא
- i) Part 1
- (1) But the משנה has already stated that אה is נוחל
 - (2) Presumably meaning that
 - (a) As in the third מהלך
 - (b) דיני משמוש from which we generate יורשים starting אה is one of the
 - (c) And recall
 - (i) that in the third מהלך
 - (ii) אה **his** אב as directly נוחל אחי אב
- ii) Part 2
- (1) So why does תוספות say that
 - (a) to know אחי אב
 - (b) We have to rely on משמוש למטה from אב אבי as in the second מהלך
- iii) תירוץ
- (1) Your assumption is wrong
 - (2) תוספות doesn't say that the משנה follows the third מהלך
 - (3) Instead תוספות understands that the משנה
 - (a) Doesn't list אה as a starting point from which to generate משמוש דיני
 - (b) But instead has already relied on משמוש to derive that אה is a יורש
- iv) קשיא
- (1) תוספות is inconsistent on whether this משמוש is based on the first מהלך or the second מהלך
 - (2) On the one hand
 - (a) תוספות says אחי אב is נוחל as a בן
 - (i) presumably in the second מהלך by נחלה from אב אבי

(3) on the other hand

(a) מהלך first אב as in תוספות says the נחלה comes from

c) תירוצ

i) ביאור: change the גרסא in תוספות to result in this

(1) אה האב as אב משמוש after יורש אחי אב משנה can say

(2) יורש אח is a previously derived משנה because

(a) בן his from אב משמוש by way of

ii) so that the משנה follows the first מהלך in full

11) תוספות

a) קשיא

i) now that we've said that the משנה doesn't list אחי אב because this נחלה can be derived by משמוש

ii) since we've established that אחי המת of נחלה can also be supported by משמוש

iii) Why does the משנה list אחי המת ("אחין מן האב")

b) תירוצ

i) יורש אחין מן האם aren't משנה needs to teach that

ii) יורש אחין מן האב are also mentions that משנה אגב by way of

c) מהרש"א as explained by קשיא

i) יורש אחין מן האם aren't משנה needs to teach that I accept that

ii) But

(1) אחין מן האב are need only have mentioned that משנה For this purpose

(2) אחין מן האב are listed and are יורש must mean that אחין מן האם aren't And I would have known that the fact that

(a) because otherwise

(i) יורש אחין מן האב are there'd have been no need to say that

(ii) יורש by way of משמוש that they are since we can derive ourselves that

d) תירוצ

i) יורש אחין מן האם aren't משנה hadn't said that If the

ii) אחין מן האב are listed we might have said that

iii) יורש אחין מן האם aren't דיוק that not for the

iv) יורש אחין מן האב are רבותא that although there is no certainty that they in fact are אחין מן האב but as a

- e) קשיא
- i) you said that
 - (1) although **האב** מן **המת** אחי **האב** can be derived from **משמוש**
 - (2) The **משנה** lists **האב** מן **המת** אחי **האב** anyway **גררא** because the **משנה** needs to teach that **האב** מן **המת** אחי **האב** aren't **יורש**
 - ii) based on the same reasoning
 - (1) once the **משנה** teaches that **האב** מן **המת** אחי **האב** aren't **יורש**
 - (2) Why doesn't the **משנה** also **גררא** **האב** מן **המת** אחי **האב** **יורש**
 - (3) And why does it matter that we can derive this **יורשה** by **משמוש**
- f) תירוץ
- i) the **משנה**
 - (1) lists **בני אחות** and says that they're **מנחילין** ואינן **מנחילין**
 - (2) before it lists **האב** אחי **האב** and says that they're **מנחילין** ולא **מנחילין**
 - ii) we showed in the prior ד"ה
 - (1) that these **דינים** are equivalent
 - (2) and that **האב** מן **המת** אחי **האב** are listed only as **גררא** – by the way
 - iii) It follows that
 - (1) since **האב** מן **המת** אחי **האב** are listed only as **גררא**
 - (2) the **משנה** doesn't list **האב** מן **המת** אחי **האב** by way of **גררא** to a **דין** this is itself **גררא**

12) מהרש"א

- a) קשיא
- i) I accept what you say
 - ii) But you acknowledged that **בני אחות** isn't listed **גררא** משום **גררא**
 - iii) So once the **משנה** lists **בני אחות** as **מנחילין** ואינן **מנחילין** why doesn't the **משנה** also list **אח** **מנחילין** ומנחילין **מנחילין** as **מנחילין**
- b) תירוץ
- i) **תוספות** asks only why **קרובים** that are listed in the **סדר נחלה** aren't listed in the **משנה**
 - ii) **בקרר** **אח** are in fact listed **בקרר**
 - iii) But **בני אח** aren't listed **בקרר**

דף קח:

רשב"ם ד"ה אדרבה

- 1) Here is the סדר נחלות in the actual order of the פסוקים in כו' במדבר כו'
 - a) בן
 - b) בת
 - c) אח המת
 - d) אחי אב המת
 - e) שארו
- 2) ברייתא
 - a) שארו means אב המת and the סדר נחלות is this
 - i) בן
 - ii) בת
 - iii) אב (שארו)
 - iv) אח המת
 - v) אחי אב המת
- 3) הקדמה
 - a) at the **end** of the סוגיא at דף קח: the גמרא concludes
 - i) first (the first conclusion)
 - (1) that
 - (a) it must be that כסידורן שלא קראי
 - (b) since
 - (i) אחי האב after אב list פסוקים
 - (ii) And it's not logical for אחי האב – who is יורש through אב – to have קדימה over אב himself
 - ii) second (the second conclusion)
 - (1) that implicit in שארו is a קדימה that goes even beyond the logical קדימה of the אב over אחי אב
 - 4) גמרא
 - a) the סוגיא **begins** by asking
 - i) "אדרבה מרבה אני את האח שכן קם תחת אחיו ליבם"
 - ii) why don't you place אח before בת and בן
 - (1) because based on יבם

(2) אה is closer to the מת than the בן of the מת

5) רשב"ם

a) קשיא

i) But the פסוק lists בן before אה!

b) תירוץ

i) Must be that the גמרא knew the first conclusion from the start:

(1) It must be that קראי שלא כסידרן since

(a) the אחי האב list אב (שאר) after האב

(b) And it's not logical for אחי האב – who is יורש through אב – to have קדימה over אב himself

6) גמרא

i) Return to the קשיא of

(1) "אדרבה מרבה אני את האח שכן קם תחת אחיו ליבם"

(2) why don't you place אה before בן ובת

(a) because based on יבם

(b) אה is closer to the מת than the בן of the מת

7) רשב"ם

a) the גמרא means we ought to reorganize נחלות this way:

(1) אה

(2) בן

(3) אב

8) מהרש"א

a) רשב"ם on קשיא

i) maybe the גמרא means only to switch the priorities of אה and בן to get this order:

(1) אה

(2) אב

(3) בן

ii) So that אב remains at the second level of priority

b) תירוץ

i) the גמרא asks its קשיא with the words "מרבה אני את האח" without adding "ואוציא את הבן"

ii) so that the גמרא must mean that

- (1) we ought to elevate the priority of the אה
- (2) without reducing the priority of the בן other than by giving אה – and only בן -- priority over the אה

c) קשיא

- i) you're right that this is what the גמרא implies
- ii) but why is it that the גמרא takes this position

d) תירוץ

- i) because
 - (1) although the גמרא knew the first conclusion
 - (a) namely that קראי שלא כסידורן because of the logical קדימה of the אב over אחי אב
 - (2) the גמרא didn't at the start realize the second conclusion
 - (a) namely that implicit in שארו is a קדימה that goes even beyond this logical קדימה of אב over אחי אב

9) גמרא

a) תירוץ

- i) אה isn't closer to the מת than בן (כלום יש יבום במקום שיש בן)

10) מהרש"א

a) Even with this תירוץ

b) the גמרא still holds that this the proper order of נחלות:

- i) בן
- ii) אה
- iii) אב

c) and

- i) it's only at the end of the סוגיא
 - (1) when the גמרא realizes the second conclusion that שארו must imply a קדימה of at least one step beyond the logical קדימה of אה ahead of אחי אב
 - (2) that the גמרא realizes that אב needs to be ahead of אה

תד"ה יכול

1) במדבר כז

- a) איש כי ימות ובן אין לו והעברתם את נחלתו לבתו
- b) ואם אין לו בת ונתתם את נחלתו לאחיו
- c) ואם אין לו אחים ונתתם את נחלתו לאחי אביו
- d) ואם אין אחים לאביו ונתתם את נחלתו לשאריו הקרב אליו ממשפחתו וירש אתה

2) ברייתא

- a) מת שארו means the father of the
- b) here is the order of נחלות
 - i) בן
 - ii) בת
 - iii) אב (שארו)
 - iv) אח
 - v) אחי אביו

3) גמרא

- a) קשיא
 - i) אחי אב – meaning אב -- appears in the פרשה after אח and before אחי אב
 - ii) Why does אב inherit after בן ובת and before אח
- b) Two תירוצים
 - (1) קראי שלא כסידרן כתיבי of שיטה
 - (2) ר' ישמעאל ברבי יוסי of שיטה

4) קראי שלא כסידרן כתיבי of שיטה

- a) Part 1
 - i) it must be that קראי שלא כסידרן
 - (1) because it's not מסתבר that אחי אב – who is יורש because of his relation with אב – is יורש before אב
- b) part 2
 - i) the word שארו – his relative -- emphasizes
 - (1) the close relationship between אב and the מת
 - (2) in the sense that the relative called "שארו" has a stronger relationship with מת than a certain other relative
 - (3) so that the אב is יורש before that other relative
 - ii) now

- (1) the other relative can't be אחי אביו
 - (a) because even without שארו we'd know מסברא that אב precedes אחי אביו
 - (b) since אחי אביו is יורש only because of his relationship with the אב
- (2) so the word "שארו" must teach that אב goes
 - (a) not only before אחי אביו
 - (b) but also before אה
- c) part 3
 - i) and it can't be that אב also goes before בן ובת
 - ii) because
 - (1) the words קרוב קרוב קודם שארו הקרוב לו teach
 - (2) to preserve the קדימה of relatives who בהלכה have a closer relationship to the מת than even אב
 - iii) and we have various proofs that בן is closer to the מת than אב
 - iv) so we apply בן הקרוב קרוב קודם to בן
- d) part 4
 - i) שאלה
 - (1) But how do you know that בת is closer to the בן than אב
 - ii) תירוץ
 - (1) "כיון דלענין ייבום בן ובת כי הדדי נינהו וכו'"
- 5) ר' ישמעאל ברבי יוסי of שיטה
 - a) Starting principles
 - i) The פסוקים are listed כסדרן
 - ii) שארו doesn't mean אב
 - b) That אב is יורש at all is derived from a דרשה in ספרי
 - c) The word והעברתם את נחלתו לבתו" in "והעברתם את נחלתו לבתו" which means transfer
 - i) implies that a נחלה that would otherwise go to אב is instead transferred to בת
 - d) now
 - i) that we know from נחלתו לבתו that it's אב who is to go after בת
 - ii) we emphasize the לבתו in the פסוק to teach that
 - (1) We're מעביר the נחלה away from אב only in favor of בת
 - (2) But we're not מעביר the נחלה away from אב in favor of אחי המת
 - e) קשיא
 - i) Maybe it's אה from whom we're מעביר the נחלה in favor of בת

- ii) And the פסוק teaches that אח goes before בת
- f) תירוץ
 - i) To teach that בת goes before אח we don't need the special word "והעברתם"
 - ii) Because
 - (1) The סדר of the קראי has בת before אחין
 - (2) and for ר' ישמעאל ברבי יוסי the order of the קראי is meaningful because they're כסדרן
- 6) תוספות
 - a) קשיא דאחין ("קשיא דאחין")
 - i) Why does the פסוק even list אחין
 - ii) After all
 - (1) Once an אב is in line for ירושה and is not then alive
 - (a) Under the rules of משמוש mentioned at אב מן האב
 - (b) אב המת בן of אחי מת
- 7) מהרש"א ד"ה יכול
 - a) This קשיא doesn't apply to the שיטה of ר' ישמעאל ברבי יוסי
 - i) Because
 - (1) for that שיטה we've already explained that אח needs to be stated
 - (2) Since otherwise (namely if we knew אח only through משמוש and אח weren't listed right after בת) we might have thought that
 - (a) Since the פסוקים don't set out the קדימה of אח
 - (b) אח והעברתם is needed to teach that בת comes before אח
 - (3) And we wouldn't have applied אח והעברתם to teach at what point אב is נוחל
 - b) But
 - i) the קשיא does apply to the שיטה of קראי שלא כסידרון
 - ii) since we've already established that this שיטה doesn't rely on אח והעברתם to teach at what point אב is נוחל
- 8) תוספות
 - a) קשיא דאחין on תירוץ
 - i) We've established that
 - (1) the שיטה of קראי שלא כסידרון relies on the use of the word שארו to teach that אחי אב has קדימה over אב
 - (2) אחי אב קרוב קרוב קודם teaches there are relatives who still have קדימה over אב
 - (3) אחי אב is the relative over whom אב has קדימה

- (4) קדימה אב doesn't have בן ובת are the relatives over whom
- ii) But
- (1) if אה weren't listed
- (2) even though we'd know אה inherits by way of משמוש
- iii) we would have said that בת is the relative against whom אב has קדימה because of שארו
- (1) because I would have said that the קדימה is intended
- (a) against a קרוב who is **listed** in the פסוק
- (b) and not against a קרוב whose נחלה is derived only from משמוש
- iv) so that אב would have had קדימה over בת
- v) That's why
- (1) To limit the קדימה to אחין אה
- (2) The פסוק lists אה so that אה – not בת -- becomes the one listed קרוב against whom אב has קדימה
- b) קשיא
- i) Now that the פסוק lists both בת and אה
- ii) Say that
- (1) אה שארו says that אב goes before both בת and אה
- (2) And that הקרוב קרוב קודם puts only בן before אב
- c) תירוץ
- i) קרוב אב can move שארו ahead of only **one** listed קרוב
- 9) מהרש"א בא"ד ואם תאמר
- a) קשיא
- i) You say that if the פסוק hadn't listed אחין
- (1) we'd have applied the קדימה to בת
- (2) and we'd have said that אב קודם לבת
- ii) but
- (1) if so
- (2) For what purpose would you have applied קודם קרוב קרוב
- b) תירוץ
- i) I would have said that קרוב קרוב קודם is needed to teach that אב doesn't go before both בן and בת
- c) קשיא

- i) But even without קרוב קרוב קודם I'd have realized that שארו can't put אב ahead of both בת and בן
- ii) Because שארו can give אב precedence over only one listed קרוב

10) תוספות

- a) אחי אביו on קשיא
 - i) Why need the פסוק list אחי אביו to teach that יורש אחי אביו is יורש where there is no בן or בת or אה or אב
 - ii) After all
 - (1) Once an אב is in line for ירושה and neither he nor any of his ירך ירש are alive
 - (a) Under the rules of משמוש mentioned at מן האב
 - (b) אב המת of המת יורש next anyway as the אחי אב המת
- b) תירוץ
 - i) this קשיא shouldn't apply to the שיטה of כסדרן
 - ii) Because for this שיטה we need אחי האב to teach that כסדרן קראי שלא

11) מהרש"א בא"ד דאי לא כתיב

- a) תוספות of תירוץ to קשיא
 - i) you said that אחי אב needs to be listed to teach that the קראי must be כסידרן שלא
 - ii) but
 - (1) we really don't need אחי אב for this purpose
 - (2) because even if אחי אב weren't listed
 - (3) the only way I could explain why אחי המת is listed would be by saying קראי שלא כסידרן
 - iii) because
 - (1) if קראי were כסידרן
 - (a) then
 - (i) since בת is listed before אב and קראי are כסידרן
 1. contrary to what we said in the תירוץ דאחין
 2. even with out אה I could not have made the mistake that אב goes before בת
 - iv) So why do you say that אחי אב needs to be listed to prove that כסידרן קראי שלא
 - b) תירוץ
 - i) If אחי אב weren't listed I would have thought that
 - (1) קראי כסידרן

(2) And the reason אה is listed

- (a) isn't to teach that קראי שלא כסידרן
- (b) but instead is to place אה before אב in the פסוק
- (c) So that
 - (i) based on קראי כסידרן
 - (ii) אה is נוהל before אב

c) שאלה

- i) Why would I otherwise think that אה is נוהל before אב

d) תירוץ

- i) מסברא

e) קשיא

- i) רשב"א in a different part of תוספות proves that מסברא an אה has a closer relationship to a מת than אב
- ii) So why would I have thought that I need to list אחין in the סדר קראי to reach the same result

f) תירוץ

- i) Because I wouldn't have applied this סברא in a case where אב is listed and אה is derived only by משמוש

12) תוספות of המשך

- a) תוספות in the end abandons the תירוץ that the קשיא of אה אחי doesn't apply to the קראי שלא כסידרן כתיבי מ"ד
- b) So that in the end the קשיא of תוספות on אה אחי applies even for the שיטה of קראי שלא כסידרן

13) מהרש"א ד"ה יכול

a) קשיא

- i) אחי המת on קשיא and only later asks the קשיא on אביו
- ii) But

- (1) Since אחי המת is listed first in the פרשה
- (2) Why doesn't תוספות ask the קשיא on אחי המת first

b) תירוץ

- i) אחי אביו on קשיא תוספות first
- (1) Since

- (a) As we've noted earlier

- (b) שיטה ultimately concludes that this קשיא applies for both for the שיטה of שלא כסידרן and for the שיטה of בר' יוסי ישמעאל
- (2) שיטת ר' ישמעאל applies only to אחי המת on קשיא while we've shown that ברבי יוסי

דף קט.

רשב"ם ד"ה מלמד שהאב

1) ברייתא

- a) מת שארו means the father of the מת
- b) And this is the order of נחלות
 - i) בן
 - ii) בת
 - iii) אב (שארו)
 - iv) אח
 - v) אחי אביו

2) גמרא

- a) The word שארו refers to אב
- b) and implies he has a closer relationship to the מת than another קרוב
- c) from this we derive that אב is נוהל before אח
- d) שאלה
 - i) why not say אב also goes before בן ובת
- e) תשובה
 - i) because the words שארו הקרוב לו teach קרוב קרוב קודם to say that there are קרובים
 - (1) who בהלכה have a closer relationship to the מת than even אב
 - (2) and are יורש before אב
 - ii) and we have various areas of הלכה where בן is closer to the מת than אב
 - iii) so we apply קרוב קרוב קודם to preserve the קדימה of בן
- f) שאלה
 - i) At this stage we haven't proved that בת also has a close relationship with מת
 - ii) So
 - (1) maybe only בן goes before אב
 - (2) And בת in fact goes after אב

3) רשב"ם

- a) The גמרא means to ask that בת go not only after אב but also after אח
 - i) בן
 - ii) אב

- iii) אה
- iv) בת
- 4) מהרש"א
 - a) קשיא
 - i) Why does רשב"ם assume
 - (1) That when the גמרא asks that בת goes after אב
 - (2) The גמרא also asks that בת should also go after אה
 - b) תירוץ
 - i) Because at this point the גמרא hasn't yet established any relationship of בת to the מת

רשב"ם ד"ה קראי שלא כסדרן

1) גמרא

- a) The סדר נחלות is written שלא כסידרן
- b) The תורה relies on for us to apply the principle of קרוב קרוב קודם
 - i) to decide the relative closeness of each קרוב
 - ii) and from this to generate a סדר נחלות

2) רשב"ם

- a) קשיא
 - i) Why then does the פסוק need to list בן and בת and other קרובים as being eligible for נחלות
- b) תירוץ
 - i) For **each** of these קרובים we are דורש at דף קטו. עיין עליו that
 - ii) Namely
 - (1) That
 - (a) if that קרוב was in line for ירושה but died before the נחלה is distributed
 - (b) Then by way of משמוש למטה
 - (c) The קרוב have קדימה in succeeding to the נחלה

3) מהרש"א

- a) קשיא
 - i) instead of saying that בן ובת are listed to teach משמוש by way of דרוש
 - ii) say that they are listed in the פסוק
 - (1) ואם אין לו בן ונתתם את נחלתו לבתו
 - iii) To teach exactly what the פסוק says: that בן קודם לבת
- b) תירוץ
 - i) You're right
 - ii) רשב"ם uses עיין עליו only to explain why אה needs to be listed
 - iii) Namely to see to it that
 - (1) Not only do בן ובת inherit in the place of בן ובת יריכנו
 - (2) But אה are also יורש in place of אה
- c) קשיא
 - i) Under the rules of למעלה משמוש
 - (1) Once a מת has no בן or בת and his אב has already died

(2) The אב who has died

(a) is treated as the מנחיל who is מנחיל to **his** בן (the אחי המת) and בת (אחות)
(המת)

(b) on exactly the same terms as the מת would have been מנחיל to his בן
and בת and their יוצאי יריכו had the מת had any of these relatives

ii) So

(1) Once

(a) Based on עיין עליו for בן ובת

(b) we know that יוצאי ירך of the בן המת are נוהל from מת

(2) We automatically know that יוצאי ירך of the בן האב (the אחי המת) are also
נוהל from אב

(3) And why do we need another עיין עליו for אה to teach that יוצאי ירך of אה are
נוהל

רשב"ם ד"ה אימא

1) ברייתא

a) This is the סדר נחלות

i) בן

ii) בת

iii) אב

iv) אח

2) ר' ישמעאל בר' יוסי of שיטה on גמרא

a) קשיא

i) סדר נחלות isn't mentioned in אב

ii) How do we know that אב is נוהל

b) תירוץ

i) אב is נוהל based on the דרשה in סיפרי that's quoted by רשב"ם

c) קשיא

i) How does the ברייתא know that בת is נוהל before אב

d) תירוץ

i) Part 1

(1) The פסוק says

(a) איש כי ימות ובן אין לו והעברתם את נחלתו לבתו

(b) ואם אין לו בת ונתתם את נחלתו לאחיו

(2) The פסוק could have said

(a) ובן אין לו ונתתם את נחלתו לבתו

(3) The פסוק uses והעברתם with its sense of "transfer away" to teach

(a) That נחלה is transferred away from another קרוב

(4) This לימוד מגופי' דקרא from the direct meaning of והעברתם is called a

ii) Part 2

(1) Note that

(a) The only two possible קרובים from whom the transfer might be made are אב and אח

(b) We'll prove soon that

(i) it's from אב that the נחלה is transferred away

(ii) and that the transfer is in favor of בת

- e) שאלה
- i) But maybe והעברתם means the נחלה is transferred away from אב in favor of both בת **and** אח to get this סדר
 - (1) בת
 - (2) אח
 - (3) אב
- f) תשובה
- i) Not only do we use גופי' דקרא to teach that נחלה is transferred away from אב בת
 - ii) But we also
 - (1) stress the word לבתו
 - (2) to derive מדוקי' דקרא that the transfer is only in favor of בת
 - iii) namely
 - (1) אי אתה מעביר נחלה מן האב במקום אח
- 3) There are two מהלכים to understand the next קשיא (call it קושיית ואימא) as explained by מהרש"א
- 4) קושיית ואימא to explain מהלך א'
- a) קשיא
 - b) Say that
 - i) גופי' דקרא of והעברתם doesn't refer to a transfer from אב to בת
 - (1) Instead it refers to a transfer from אח to בת
 - ii) Then
 - (1) the דיוק of the קרא
 - (a) Can't mean that we're not מעביר the נחלה in favor of אח
 - (b) Because גופי' דקרא has already taught that we're מעביר the נחלה **away** from אח
 - (2) But would instead emphasize
 - (a) That
 - (i) It's only from אח that the נחלה is transferred
 - (ii) And there's no transfer away from אב
 - (3) So that
 - (a) In the end contrary to what you say
 - (b) נוחל אב is before בת
 - (4) In short

- (a) "אי אתה מעביר לנחלה מן האב במקום בת" would teach: דיוקא דקרא (a)
- c) תירוץ
- i) If so there would be no need for דקרא of גופי' to teach that בת goes before אה
 - ii) Because
 - (1) ואם אין לו בת ונתתם את נחלתו לבתו
 - (2) already teaches that בת goes before אה
- 5) מהלך א' in גמרא of the תירוץ of רשב"ם קשיא
- a) קשיא
 - i) But there would still be a need for דקרא of גופי' to teach דקרא
 - ii) Namely that אב does go before בת
- 6) מהלך א' in גמרא of the תירוץ of קשיא on why there is no תוספות
- a) The point of the תירוץ isn't that we don't **need** דקרא of גופי' for אה
 - b) Instead the point is that the "transfer" meaning of the word "והעברתם" isn't appropriate for אה
 - i) Either because
 - (1) "transfer" implies נחלה that's taken away from somebody who'd otherwise logically be נחל
 - (2) And logically we never would have thought that אה goes before בת
 - ii) Or because
 - (1) Of a special reason by רשב"א that's mentioned in עמוד ב' at תד"ה אם כן
- 7) רשב"ם to explain מהלך ב' – this is the approach of קושיית ואימא
- a) קשיא
 - i) Say that
 - (1) דקרא of גופי' doesn't refer to a transfer from אב to בת
 - (2) Instead it refers to a transfer from אה to בת
 - ii) And that there is no דיוק מקרא altogether regarding אב and בת
 - iii) So that we're left to decide the קדימה of אב ובת based on סברא
 - iv) And based on סברא we can decide that אב goes before בת
 - b) תירוץ
 - i) If so there would be no need for the פסוק of גופי' דקרא
 - ii) Because
 - (1) ואם אין לו בת ונתתם את נחלתו לבתו

(2) already teaches that אה goes before בת

c) note that for this מהלך

i) since there is no דיוק from the פסוק

ii) there can be no objection that the פסוק is still necessary for a דיוק

8) תוספות

a) רשב"ם as explained by מהלך ב' to קשיא

b) Even if רשב"ם is right that the גמרא considers it possible that the קרא teaches only that בת goes before אחין

i) and says nothing about אב going before בת

ii) and the דיוק that אב might go before בת is mentioned by the גמרא only as a possible סברא

c) why does the גמרא ask a קשיא based on this סברא

i) if the גמרא could just as well have been מסברא that בת goes before אב

9) צריך עיון

a) It seems that where מהרש"א as printed says "מנלי' למידק אתה מעביר מן האב"

b) "מנלי' למידק אי אתה מעביר מן האב" may have meant to say

רשב"ם ד"ה ומשני וד"ה בן מנשה

- 1) שופטים יז
 - a) ויהי נער ממשפחת יהודה והוא לוי
- 2) גמרא
 - a) The נער was also called יהונתן
 - b) קשיא
 - i) In דברי הימים there is this פסוק
(1) ויהונתן בן גרשום בן מנשה הוא ובניו היו כהנים לשבט הדני
 - ii) The פסוק implies – as we'll show below -- that he was משבט לוי and not from שבט יהודה
 - iii) So why does the פסוק in שופטים say he was ממשפחת יהודה
 - c) תירוץ
 - i) He was משבט לוי
 - ii) The פסוק in שופטים says he was משבט יהודה because
 - (1) he did improper מעשי מנשה בן חזקיהו
 - (2) and שבט יהודה was from מנשה בן חזקיהו
 - iii) Here's proof
 - (1) Why in דברי הימים does the פסוק say his father גרשום was the son of מנשה when we know – as we'll show soon – that this גרשום was the son of משה
 - (2) Must be because יהונתן did מעשי מנשה
- 3) רשב"ם
 - a) קשיא
 - i) How did the גמרא know that the grandfather of the נער was משה and not מנשה
- 4) תירוץ
 - a) There are three proofs
 - i) The נר"ן in מנשה is תלוי' to show that his grandfather's name was משה and not מנשה
 - ii) The נער was called לוי because he was משפחת לוי
 - iii) We know from another פסוק in דברי הימים that גרשום was בן משה
- 5) מהרש"א
 - a) קשיא
 - i) The last proof
 - (1) doesn't deal with the name of the grandfather of the נער

(2) instead it shows only that the father of a גרשום was משה

ii) for this purpose דברי רשב"ם should have referred to חומש directly instead of to דברי הימים

b) תירוץ

i) another פסוק in דברי הימים does say that the name of the grandfather of יהונתן was משה

(1) That ושבואל בן גרשום בן משה נגיד על האוצרות פסוק says

(2) And the גמרא says that שבואל is the same as יהונתן

ii) And it's also to this גרשום that the other פסוק in דברי הימים refers

דף קי.

רשב"ם ד"ה אבוא דאימי

1) גמרא

- a) because בת טובים married יתרו instead of משה
b) his grandson יהונתן the son of גרשום – the fourth דור to יתרו – was a כהן to מיכה

יתרו	1
בת יתרו למשה	2
גרשום	3
יהונתן	4

c) קשיא

- i) From "אלעזר אבי פינחס נשא אשה מבנות פוטיאל"
ii) We derive that people said of פינחס
(1) הראיתם בן פוטי זה שפיטם אבי אמו עגלים לע"ז
(2) Presumably meaning that בת יתרו married אלעזר
iii) So that
(1) יתרו דור ג' was פינחס
(2) And was even closer to יתרו than יהונתן

יתרו
בת יתרו לאלעזר
פינחס

(3) And nevertheless פינחס wasn't affected by this association

d) תירוץ

- i) בת מבנות פוטיאל also means that
(1) Not only was פינחס a descendant of יתרו
(2) He was a descendant of ביצרו שפטפט ביצרו
ii) So that it must be that
(1) "אי אבוא דאימי מיוסף אמה דאימי מיתרו"
(2) אי אבוא דאימי מיתרו אמה דאימי מיוסף"

2) רשב"ם

a) שאלה

- i) what does the גמרא mean
ii) It can't be that the גמרא means that בת יתרו married אלעזר
(1) Because if so אלעזר אשת אלעזר couldn't at the same time be a descendant of יוסף
iii) It also can't be that the גמרא means that בת יוסף married אלעזר

(1) Because if so אשת אלעזר couldn't at the same time be a descendant of יתרו

b) תשובה

i) it must be that

(1) מבת יוסף means either מבן יוסף or מבת יוסף

(2) מבת יתרו means either מבת יתרו or מבן יתרו

ii) So that

(1) או דאבוה דאימ' ה' בן יתרו – ואימא דאימ' היתה בת יוסף

אבוה דאימ' בן יתרו ואימא דאימ' בת יוסף		
יתרו	יוסף	1
בן יתרו (אבוה דאימ' דפינחס)	בת יוסף (אימא דאימ' דפינחס)	2
אם פינחס		3
פינחס		4

(2) או דאבוה דאימ' ה' בן יוסף – ואימא דאימ' היתה בת יתרו

אבוה דאימ' בן יוסף ואימא דאימ' בת יתרו		
יוסף	יתרו	1
בן יוסף (אבוה דאימ' דפינחס)	בת יתרו (אימא דאימ' דפינחס)	2
אם פינחס		3
פינחס		4

c) קשיא

i) But still יתרו to דור ה' was no more than פינחס

ii) יהונתן the same as

d) תירוץ

i) since the direct ייחוס of פינחס to יתרו isn't stated in the פסוק

ii) Once we've proved that אבוה דאימ' doesn't mean that יתרו was the grandfather of פינחס

iii) We can say that there was yet another intervening דור between פינחס and יתרו

iv) so that

(1) יתרו to דור ה' was פינחס

(2) Which is one דור more distant than יהונתן

3) שיטת בעל הג"ה

a) This is the correct גמרא in the גרסא

i) " אי אבוה דאימא מיוסף אמה דאימא מיתרו "

יתרו	יוסף	1
בת יתרו (אימא דאימא דאשת אלעזר)	בן יוסף (אבוה דאימא דאשת אלעזר)	2
אם אשת אלעזר		3
אשת אלעזר אם פינחס		4
פינחס		5

ii) אי אבֹוה דאִימָה מִיתְרוּ אִמָּה דאִימָה מִיוֹסֵף"

יֹוֹסֵף	יִתְרוֹ	1
בֵּת יֹוֹסֵף (אִימָא דאִימָא דאִשְׁת אַלְעִזֵּר)	בֶּן יִתְרוֹ (אֲבוּה דאִימָא דאִשְׁת אַלְעִזֵּר)	2
אִם אִשְׁת אַלְעִזֵּר		3
אִשְׁת אַלְעִזֵּר אִם פִּינְחָס		4
פִּינְחָס		5

b) So that the גמרא refers

i) not to

- (1) the father of **his** mother as being the son of יתרו or יוסף
- (2) the mother of **his** mother as being the daughter of יתרו or יוסף

ii) but to

- (1) to the father of **her** mother (where **her** means the mother of פינחס) as being the son of יתרו or יוסף
- (2) the mother of **her** mother (where **her** means the mother of פינחס) as being the daughter of יתרו or יוסף

iii) So that

- (1) it was the father of the **grandmother** of פינחס who was the son of יתרו or יוסף
- (2) and it was the mother of the **grandmother** of פינחס who was the daughter of יתרו or יוסף

iv) and פינחס was דור ה' to יתרו

דף קי:

רשב"ם ד"ה אמר לי' אביי ד"ה אמר לי' רב פפא

1) פסוקים

- a) במדבר כז
 - i) איש כי ימות ובן אין לו והעברתם את נחלתו לבתו
 - ii) ואם אין לו בת ונתתם את נחלתו לאחיו

b) במדבר לו

- i) וכל בת יורשת נחלה וגו'

2) הקדמה א'

a) גמרא קט:

i) שאלה

(1) to teach that בת is נוחלת after בן

(2) why does the פסוק use the word "והעברתם" that implies "transfer"

(3) instead of ונתתם

ii) רבי תשובה based on

(1) רבי says in a ברייתא that והעברתם is appropriate

(2) Because העברה to בת

(a) Will result in the transfer of the נחלה from her שבט to another שבט

(b) If she marries into the other שבט and her נחלה is inherited by בנה or בעלה from that שבט

b) קט. at רשב"ם

i) והעברתם רבי means to derive from

(1) That בעל is יורש from his wife

(2) And that בן is יורש from his mother

ii) Because otherwise there would be no transfer to their שבט when she dies

c) תוספות קי. ד"ה טעמא

i) Disagrees with רשב"ם

(1) והעברתם הלכות from רבי doesn't mean to derive any

(2) He means only to explain that the word העברה or transfer is appropriate for ירושת בת

3) הקדמה ב'

a) שאלה

- i) Is there any מקור other than והעברתם that teaches that בת can be יורשת
- b) תשובה
- i) אביי
- (1) Yes
- (2) "וכל בת יורשת נחלה" teaches that בת has a ירושה
- ii) רב פפא
- (1) No
- (2) והעברתם את נחלתו לבתו is the only מקור for ירושה for בת
- 4) גמרא
- a) שאלה
- i) does בת share in the ירושה where there is both בן and בת
- b) תשובה
- i) אביי
- (1) No
- (2) בן ובת לאו כי הדדי נינהו
- (3) בן is יורשת only where there is no בת
- ii) רב פפא
- (1) It's possible that
- (a) בן ובת כי הדדי נינהו
- (b) And that בת is יורשת together with בן
- 5) מהרש"א and רשב"ם for the שיטה of אביי as explained by הסבר
- a) שאלה
- i) For אביי who knows ירושה לבת from נחלה
- ii) Why do we need the פסוק of והעברתם
- b) תשובה
- i) אביי can explain
- (1) We need the פסוק of והעברתם to teach that
- (a) Although we know basic ירושה דין from נחלה
- (b) Don't think that בן ובת כי הדדי נינהו
- (c) Because
- (i) In fact לאו כי הדדי נינהו
- (ii) And she is יורשת only where there is no בן
- c) שאלה

- i) Maybe
 - (1) בן ובת כי הדדי נינהו
 - (2) And we need איש כי ימות ובן אין לו והעברתם את נחלתו לבתו
 - (3) As a lead in to ואם אין לו בת ונתתם את נחלתו לאחיו
- d) תשובה
 - i) Can't be
 - (1) Since you say there is no difference at all between בן and בת
 - (2) A correct and simpler lead in would have been
 - (a) איש כי ימות וזרע אין לו ונתתם את נחלתו לאחיו
 - (b) Without ירושת בת and its special reference to בת
- 6) מהרש"א and רשב"ם explained by רב פפא of שיטה הסבר
 - a) We don't derive דין ירושת בת from ירושת נחלה
 - b) So the פסוק needs to say את נחלתו לבתו והעברתם את נחלתו
 - i) to teach that בת is ירושת
 - ii) and at the same time to lead in to ואם אין לו בת ונתתם את נחלתו לאחיו
 - c) And once we know בת is ירושת it's possible that כי הדדי נינהו
 - d) קשיא
 - i) Why not teach דין ירושה and introduce ירושת אח in one פסוק
 - ii) By saying "ואם אין לו זרע ונתתם את נחלתו לאחיו"
 - e) תירוץ
 - i) Because I might have thought that זרע refers only to בן
 - ii) And that there is no ירושה דין בת at all
 - f) קשיא
 - i) Why does the פסוק need to teach דין ירושה in a case where בת ירושת הכל
 - ii) The פסוק could instead have said
 - (1) איש ימות ובן ובת אין לו ונתתם את נחלתו לאחיו
 - g) תירוץ
 - i) The פסוק prefers to teach דין ירושה in a case of והעברתם where בת is ירושת הכל
 - ii) To have the opportunity to use the word "והעברתם"
 - (1) Which applies only where בת ירושת הכל
 - iii) and thereby to teach the separate דין of רבי
 - (1) namely that that בעל יורש את אשתו and בן יורש את אמו
 - h) מהרש"א

- i) note that this תירוץ works
 - (1) only for רשב"ם who says רבי derives these חידושי דינים from והעברתם
 - ii) But the תירוץ doesn't work for תוספות
 - (1) Who says
 - (a) רבי only explains why the word "והעברתם" is appropriate where a בת is יורשת הכל
 - (b) And that רבי doesn't derive any חידושי דינים
 - (2) So that for תוספות
 - (a) The קשיא remains
 - (b) Why does the פסוק need to teach דין ירושה in a case where בת יורשת הכל
- 7) מהרש"א part 1
- a) Although
 - i) שיטת אביי in explaining רשב"ם
 - ii) appears to say that עיקר דין ירושה is derived from וכל בת יורשת נחלה
 - b) Actually
 - i) שיטת רב פפא explains אביי how מפרש רשב"ם
- 8) מהרש"א part 2
- a) רשב"ם to the קשיא of שיטה אביי as explained by רשב"ם
 - i) Why does אביי assume that והעברתם teaches that לאו כי הדדי נינהו
 - ii) Maybe the פסוק teaches only the חידושי דינים of רבי on בן יורש אמו and בעל יורש בן יורש אשתו
 - b) תירוץ
 - i) If
 - (1) רב פפא is right that we derive דין ירושה for בת from והעברתם
 - (2) we can accept
 - (a) that the פסוק teaches בת יורשת הכל in a case where בת יורשת הכל
 - (b) So that the פסוק at a minimum needs to say ונתתם את נחלתו לבתו
 - (c) And
 - (i) the פסוק then uses והעברתם – where בת יורשת הכל -- to teach this בת by ירושה
 - (ii) so that we can at the same time derive the חידושי דינים of רבי
 - ii) But if
 - (1) אביי is right that we already know from elsewhere that there is a דין ירושה for בת

(2) Then

- (a) Unless the פסוק has another reason to deal with a case where בת יורשת הכל
 - (i) Namely to teach that לאו כי הדדי נינהו
- (b) the פסוק
 - (i) wouldn't have dealt with a נחלה by בת only as a means to use the word "והעברתם"
 - (ii) to teach in a roundabout way the חידושי דינים of רבי
- (c) And instead the פסוק would have taught these חידושי דינים directly

תד"ה האיש את אמו

- 1) גמרא
 - a) How do we know that איש יורש את אמו
- 2) תוספות
 - a) קשיא
 - i) We already know that נזכרים and נקיבות are both נוחלין ומנחילין
 - ii) For example we know that
 - (1) איש יורש בתו ואחותו
 - (2) בת יורשת אביה שמת
 - (3) אחות יורשת אחיה שמת
 - iii) So why is there an issue of whether איש should be יורש את אמו
 - b) תירוץ
 - i) The שבט of both זכרים and נקיבות depends on שבט אב
 - ii) The cases you mentioned in your קשיא don't involve נחלה moving from one שבט to another
 - iii) Specifically
 - (1) there is no change in שבט
 - (a) Where אב is יורש from his בת who is from his שבט
 - (b) Or where אה is יורש from אחותו who is from his שבט
 - iv) But
 - (1) Where בן יורש אמו from another שבט
 - (2) The נחלה does move to another שבט
 - v) And that's why the גמרא needs a מקור for this ירושה
- 3) מהרש"א
 - a) קשיא
 - i) But we already know that בתו and אחותו are יורשות
 - ii) And in these cases
 - iii) there is the also the possibility of נחלה if
 - (1) שבט אחותו or בתו marries into another שבט
 - (2) and she later dies before her בעל from the other שבט and her בן from that בעל
 - b) תירוץ
 - i) For בן יורש אמו there is an immediate נחלה if she's of another שבט

- ii) Where בתו or אחותו is יורשת from a זכר in her family
- (1) She and the זכר are from the same שבט
 - (2) And there is only a potential later הסבה if she marries into another שבט

דף קיא.

תד"ה קל וחומר לשכינה

1) גמרא

- a) "ויאמר ה' אל משה ואביה ירק בפני' הלא תכלם שבעת ימים"
- b) קל וחומר לשכינה י"ד יום
- c) אלא דיו לבא מן הדין להיות כנדון

2) מהרש"א as explained by תוספות

a) קשיא

- i) Why does the גמרא assume that without דיו the כלימה should have been 14 days
- b) רבינו תם תירוץ

i) The גמרא assumes that it's as if שכינה ירקה בפני'

ii) Now

(1) a father and mother each has five חלקים in a child and the שכינה has 10

(2) So the כלימה from שכינה should be double the כלימה from a father

c) First קשיא

i) then

(1) even without the קל וחומר

(2) based on the חשבון of ר"ת the כלימה should be 14 days

d) Second קשיא

i) שכינה says the הקפדה wasn't by the שפרי

ii) but instead was by משה רבינו

3) מהרש"א

a) קשיא

i) כהן גדול and מלך as both משה says that the הקפדה was by

ii) So why doesn't תוספות answer

(1) that the חשבון of 14 days is calculated based on seven days for מלך and seven days for כהן גדול

b) תירוץ

i) The first קשיא we asked for ר"ת would still apply:

(1) 14 days wouldn't be a קל וחומר but would be based on a חשבון

תד"ה מקיש

- 1) הקדמה א'
 - a) ירושת אם even in בן קודם לבת teaches that היקש מטה אב למטה אם
- 2) הקדמה ב'
 - a) At דף קטו.
 - i) עיין עליו – אין לו from משמוש למטה גמרא
 - b) for example
 - i) אם if בת dies before her
 - ii) when אם later dies
 - iii) ממשמשת בקבר בת is נחלה her
 - iv) בן ובת to her own the נחלה is בת בקבר and
- 3) הקדמה ג'
 - a) At דף קיג:
 - i) וירש אתה derives from גמרא The
 - (1) משמוש at every level of בן קודם לבת That
 - b) For example
 - i) בן ובת has both בת בקבר the If in the prior example
 - ii) יורשת isn't בת and יורש is בן
- 4) תוספות
 - a) קשיא
 - i) יורש of a יוצאי יריכו at the level of בן קדם לבת that פרט וירש אתה Once
 - ii) יורש by יוצאי ירך that עיקר דין also indirectly teaches the פסוק same The
 - iii) משמוש למטה of עיקר דין to teach the אין לו we need you do So why
 - b) מהרש"א as explained תירוץ
 - i) אין לו for weren't it If
 - (1) יורש is בן הבן that only וירש אתה we'd have applied
 - (2) and we wouldn't have known
 - (a) בת הבן even to that applies דין משמוש general is there a that
 - c) גליון
 - i) קשיא
 - (1) מטה אב למטה אם of היקש that We've established there is

(2) So why would we have distinguished on משמוש between בן הבן and בת הבן

d) רש"ש

i) קשיא

(1) The היקש מטה אב למטה אם compares

(a) ירושה **from** אב to ירושה **from** אם

(2) The היקש doesn't compare

(a) ירושה **by** זכרים to ירושה **by** נקיבות

5) מהרש"א

a) קשיא

i) If

(1) from ירושת בן הבן alone we'd know וירש אתה

(2) why does the גמרא at קטו. say that ירושת בן הבן is derived from אין לו

b) תירוץ

i) לאו דוקא

ii) The גמרא mentions only בן הבן

דף קיא:

בא"ד ולמאן דדריש

1) גמרא

a) שאלה

i) How do we know that בעל יורש אשתו

b) תשובה

i) וירש אתה ר' עקיבא derives the דין from

ii) ר' ישמעאל derives the דין this way:

(1) two פסוקים teach that a woman with נכסים shouldn't marry outside of her שבט so that there be no הסבה of her נחלה to another שבט

(a) One פסוק deals with סבת הבן

(i) Where the הסבה would in the end come about if the woman's נחלה is inherited by her son who belongs to the שבט of her בעל

(b) The other פסוק deals with סבת הבעל

(i) Where the הסבה would in the end come about if the woman's נחלה is inherited by בעל

2) מהרש"א as explained by תוספות

a) שאלה

i) why for ר' ישמעאל isn't one פסוק enough for both סבת הבן and סבת הבעל

ii) In other words

(1) What difference is there

(a) If her נחלה moves to another שבט by בעל

(b) Or if her נחלה moves to another שבט by בן

b) תשובה

i) ר' ישמעאל

(1) if there were no extra תסב

(a) we wouldn't have known that

(i) בעל יורש אשתו

(ii) and that there could be סבת בעל altogether

c) ר' עקיבא for

i) who derives בעל יורש אשתו from another פסוק

(1) There is no difference between סבת הבן and סבת הבעל

(2) In fact one תסב לא is enough to apply a לאו for both

ii) So the second לא תסב applies a second לא for both

רשב"ם ד"ה מפסקי קראי

1) גמרא

a) שאלה

i) How do we know that אִישׁ יוֹרֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ

b) תשובה

i) The פסוק starts "וְאִם אֵין אַחִים לְאִחִיו" and continues

(1) וּנְתַתֶּם אֶת נַחֲלָתוֹ (חלק א' דקרא)

(2) לְשֵׁאֲרוֹ (חלק ב' דקרא)

(3) הַקְּרוֹב אֵלָיו מִמִּשְׁפַּחְתּוֹ (חלק ג' דקרא)

(4) וַיִּרְשׁ אֹתָהּ (חלק ד' דקרא)

c) קשיא

i) The simple meaning of the פסוק is that אִשְׁתּוֹ is יורשת from בעל

d) תירוץ of אביי as explained by רשב"ם

i) First reorganize the first part of the פסוק to complete the concept that וְאִם אֵין אַחִים לְאִחִיו then:

(1) וְאִם אֵין אַחִים לְאִבּוֹ

(2) וּנְתַתֶּם אֶת נַחֲלָתוֹ (חלק א' דקרא)

(3) [ל] הַקְּרוֹב אֵלָיו מִמִּשְׁפַּחְתּוֹ (חלק ג' דקרא)

ii) Then reorganize the rest of the פסוק this way to teach that בעל יורש אשתו

(1) {גרע ל' שארו (חלק ב' דקרא)}

(2) וַיִּרְשׁ אֹתָהּ (חלק ד' דקרא)

iii) Note that

(1) the ל' is removed from שארו and added to הקרוב

(2) וְאִם אֵין אַחִים לְאִבּוֹ connects וּנְתַתֶּם to אביי

e) רבא by קשיא

i) Not only did you cut the פסוק

ii) you also moved הקרוב from the end to the beginning

f) רבא by תירוץ

i) Rearrange the ו' and ל' this way

(1) וּנְתַתֶּם אֶת נַחֲלָתוֹ {גרע ו'} {גרע ל' שארו [לן]}

(2) {עוֹשִׂין תִּיבָה אַחַת מֵהֵאֵין וְהֵאֵין ל'}

(3) וַיִּרְשׁ אֹתָהּ

2) מהרש"א

a) שאלה

i) What does רבא do with הקרוב אליו

b) תשובה

i) A גליון suggests that רבא rearranges הקרוב אליו to the beginning of the פסוק of this way ואם אין אחים לאביו

(1) ואם אין אחים לאביו

(2) הקרוב אליו ממשפחתו (חלק ג' דקרא)

(3) ונתתם את נחלת גרע ו' (חלק א' דקרא)

(4) גרע ל' שארו לו עושין תיבה אחת מהאי ו' והאי ל' (חלק ב' דקרא)

(5) וירש אותה (חלק ד' דקרא)

ii) גליון by קשיא

(1) קראי the מפסיק too is also רבא!

iii) תירוץ

(1) only moves הקרוב אליו רבא to the beginning

(2) While אבוי

(a) Besides moving הקרוב also moves שארו out of its order

(b) Also interrupts a ציווי (ונתתם את נחלתו לשארו) in mid-phrase

3) מהרש"א

a) The תירוץ of the גליון is a דוחק

b) Here is an alternate תירוץ for רבא

i) רבא leaves הקרוב אליו where it was after שארו this way

(1) ונתתם את נחלת גרע ו' (חלק א' דקרא)

(a) גרע ל' שארו לו עושין תיבה אחת מהאי ו' והאי ל' (חלק ב' דקרא)

(b) הקרוב אליו ממשפחתו (חלק ג' דקרא)

(c) וירש אותה (חלק ד' דקרא)

ii) Because a wife is considered קרוב

c) Note that the דרוש for this שיטה

i) doesn't conclude the phrase that begins with לאחיו ואם אין אחים

d) שאלה

i) Can רשב"ם agree with this approach

ii) After all רשב"ם says the הקרוב אליו ends the concept of לאחיו ואם אין אחים

e) תירוץ

i) רבא שיטה was referring to the שיטה of אב"י, not to the שיטה of רשב"ם

תד"ה לו משפט הבכורה

1) גמרא

a) שאלה

i) How do we know that there is no חלק בכורה in אם נכסי

b) אביי by תשובה

i) Because of a מיעוט from לו אשר ימצא לו that teaches "לו ולא לה"

c) קשיא

i) Since we have only one מיעוט of לו אשר ימצא לו

ii) We ought to apply it where מסברא it's more likely there is no חלק בכורה

(1) Namely

(a) for בחור שנשא אלמנה where the son is only his father's בכור

(b) And not to בחור שנשא בתולה where the son is the בכור of both

d) רב נחמן בר יצחק by תירוץ

i) There is a second מיעוט

(1) אוננו ולא אונה

ii) that says

(1) that the fact that a son is his mother's בכור or אונה

(2) doesn't give him פי שנים in her נכסים

e) קשיא

i) This second מיעוט should also be applied only where it's most מסתבר

ii) Namely for אלמון שנשא בתולה

(1) Whose son

(a) Although he is his mother's בכור and אונה

(b) Still isn't his father's בכור

iii) But not for בחור שנשא בתולה

(1) where the son is his father's בכור as well as his mother's

2) מהרש"א brought by גליון

a) קשיא

i) once we know that there is no חלק בכורה in אם נכסי for

(1) אלמון שנשא בתולה

(2) Where the son is his mother's בכור

ii) we shouldn't any longer need לו אשר ימצא לו for בחור שנשא אלמנה

- (1) where the son isn't even his mother's בכור
- iii) So we're left with an extra לו אשר ימצא that we ought to apply to בחור שנשא בתולה
- b) תירוץ
- i) I still need לו אשר ימצא for בחור שנשא אלמנה because I might have thought that (1) so long as the son is his father's בכור he gets פי שנים in his mother's נכסים (2) even though he isn't her בכור
- 3) גמרא
- a) תירוץ of "אלא אמר רבא"
- i) בחור שנשא בתולה for חלק בכורה teaches that there is no משפט הבכורה לו
- 4) תוספות
- a) שאלה
- i) we've established that רב נחמן בר יצחק (1) still relies for בחור שנשא אלמנה on the מיעוט that אביו brought from אשר ימצא לו (2) and intends ולא אונו to be a second מיעוט
- ii) Shall we say that רבא in his תירוץ in turn intends הבכורה ולו משפט to be a third מיעוט
- (a) So that he relies on
- (i) בחור שנשא אלמנה for אשר ימצא לו
- (ii) אלמון שנשא בתולה for אונו ולא אונו
- (iii) בחור שנשא בתולה for ולו משפט הבכורה
- b) מהרש"א as explained by תשובה
- i) We assumed that רב נחמן בר יצחק still needs the מיעוט brought by אביו because for the תירוץ of רב נחמן בר יצחק the גמרא doesn't use "אלא"
- ii) But רבא does use אלא so he doesn't rely on the prior תירוצים by אביו and רב נחמן בר יצחק
- c) קשיא
- i) How then is it that ולו משפט הבכורה is enough for all three cases
- d) תירוץ
- i) ולו משפט הבכורה (1) is more than a מיעוט (2) it's a כלל that teaches there is חלק בכורה only for אב נכסי

תד"ה הוא יורש

1) פסוקים

- a) וכל בת יורשת נחלה ממות בני ישראל לאחד ממשפחת בית אביה תהי' לאשה למען יירשו בני ישראל איש נחלת אבותיו
- b) לא תסב נחלה לבני ישראל ממטה אל מטה כי איש בנחלת בית אבותיו ידבקו בני ישראל
- c) ולא תסב נחלה ממטה למטה אחר כי איש בנחלתו ידבקו ממות בני ישראל

2) גמרא

- a) The second and third פסוקים teach that a woman with נכסים shouldn't marry outside of her שבט so that there be no הסבה of her נחלה ("לא תסב")
- b) ר' עקיבא applies the two לאוין in these פסוקים to each of
 - i) סבת הבן
 - (1) Where ultimately a woman's נחלה is inherited by her son who belongs to the שבט of her בעל
 - ii) סבת בעל
 - (1) Where ultimately a woman's נחלה is inherited by her husband

3) תוספות

- a) The לאוין apply to the אשה
- b) There is no לאו that prohibits the בעל from marrying a woman of another שבט and thereby being a מיסב נכסים from her שבט to his שבט

4) מהרש"א

- a) קשיא
 - i) Since לא תסב can cover both סבת בן and סבת בעל
 - ii) Why can't it also cover a בעל for אשה
- b) תירוץ
 - i) The פסוקים of הסבה begin with נחלה בת יורשת נחלה and address the אשה
 - ii) So we can explain that this applies to the אשה however הסבה results
 - iii) But there is nothing in the פסוקים to suggest that they address a לאו to the בעל at all

דף קיב.

תד"ה אימא דנפלה

- 1) בעל יורש את אשתו that ר' ישמעאל by לימוד on a גמרא
- a) תא שמע
- i) ואלעזר בן אהרן מת ויקברו אותו בגבעת פיחס בנו
 - ii) Since the גבעת אלעזר and not גבעת פיחס נכסים were called
(1) It's מוכרח that פינחס wasn't יורש these נכסים from his father אלעזר
 - iii) Presumably
(1) פינחס was יורש the נכסים from his own wife
(2) And the פסוק teaches that בעל יורש אשתו
- b) קשיא
- i) Maybe the נכסים had belonged to אשת אלעזר the mother of פינחס
 - ii) בעל אינו יורש אשתו because in fact יורש wasn't אלעזר these נכסים
 - iii) instead
(1) אשת אלעזר was יורש these נכסים from his mother פינחס
(2) And the פסוק teaches that בן יורש את אמו
- c) תא שמע ואומר
- i) ושגוב הוליד את יאיר ויהי לו עשרים ושלוש ערים בארץ הגלעד
 - ii) Presumably יאיר was יורש these נכסים from his wife
 - iii) And the פסוק teaches that בעל יורש אשתו
- d) קשיא
- i) בעל אינו יורש אשתו
 - ii) And יאיר was יורש these נכסים from his mother שגוב
- e) תירוץ
- i) Presumably both פסוקים are stated to teach a לימוד on ירושה
 - ii) If one פסוק teaches that בן יורש את אמו
 - iii) Why would I need a second פסוק to teach the same לימוד
 - iv) Must be that one פסוק teaches that בעל יורש את אשתו
- f) קשיא (as explained by מהרש"א)
- i) Why do you assume that the פסוקים teach דיני ירושה
 - ii) Maybe
(1) neither פסוק teaches any דין at all

- (2) the פסוקים say that פינחס and יאיר owned these נכסים only to note that they were עשירים
- (3) and they had these נכסים either by 'א מהלך or 'ב מהלך
- (a) 'א מהלך
- (i) There was ירושה אם for each of them
- (b) 'ב מהלך
- (i) There was no ירושה at all for either
- (ii) instead they both bought their נכסים
- iii) note that
- (1) the מקשן prefers 'ב מהלך
- (2) because in 'ב מהלך the מקשן argues that there was no ירושה at all
- g) תירוץ
- i) Your 'ב מהלך can't be correct
- ii) Because if פינחס wasn't יורש his נכסים they'd be חוזר ביובל
- iii) And פינחס wouldn't have buried his father אלעזר in נכסים that are חוזר ביובל
- h) קשיא
- i) Maybe פינחס got his נכסים as שדה חרמים
- 2) מהרש"א as explained by תוספות
- a) קשיא by רשב"א
- i) Once the תרצן challenges 'ב קשיא
- ii) Then
- (1) Instead of developing a קשיא from שדה חרמים that's בדוחק
- (2) Why doesn't the מקשן fall back to 'א מהלך

תוספות בא"ד ונראה לר"י ורשב"ם ד"ה דמנסבין לה

בסיוע אליעזר מנחם פאלגער

1) במדבר in פסוקים

- a) וכל בת יורשת נחלה ממתות בני ישראל לאחד ממשפחת בית אביה תהי' לאשה למען יירשו בני ישראל איש נחלת אבותיו
- b) לא תסב נחלה לבני ישראל ממטה אל מטה כי איש בנחלת בית אבותיו ידבקו בני ישראל
- c) ולא תסב נחלה ממטה למטה אחר כי איש בנחלתו ידבקו ממות בני ישראל

2) Plain meaning of the פסוקים

- a) לאחד משבט אביה יורשת נחלה should marry only a woman who is from her husband's שבט
- b) in order to ensure that לא תסב נחלה from her שבט to her husband's שבט

3) on the שיטה of ר' ישמעאל (as understood by אב"י according to תוספות)

- a) שאלה
 - i) How might there be סבת נחלה if she marries a בעל not of her שבט
- b) תשובה
 - i) Either by סבת בן if her נחלה is ultimately inherited by her son who belongs to the בעל of her שבט
 - ii) Or by סבת בעל if her נחלה is ultimately inherited by her husband who belongs to the other שבט
- c) ר' ישמעאל says
 - i) the פסוק is concerned with סבת בעל
 - ii) and this is an indirect רא"י that בעל יורש את אשתו

4) גמרא

- a) שאלה
 - i) Maybe the פסוק is only on סבת בן מקפיד
- b) תירוץ
 - i) But there are two פסוקים that say לא תסב
 - ii) So it must be that one is concerned with סבת בעל
- c) קשיא
 - i) Maybe
 - (1) they apply two לאוין to סבת בן
 - (2) and they don't apply to סבת בעל at all
- d) in the continuing וטריא שקלא
 - i) the גמרא proposes that ר' ישמעאל derives that בעל יורש אשתו from פסוקים involving פניחס and יאיר

- ii) but פפא רב is מפריך this approach
- e) סבת בעל then returns to the two פסוקים of לא תסב and proves that one פסוק is for סבת בעל
 - i) Part 1 of the proof of אביי
 - (1) The פסוקים refer to the פסוק: "וכל בת יורשת נחלה ממתות בני ישראל"
 - (2) The plural in ממתות implies that the פסוק deals also with an אשה יורשת נכסים
 - (a) Not only from her אב of שבט ראובן
 - (b) But also from her אם of שבט שמעון
 - (3) Keep in mind that although the woman's אם is from שבט שמעון
 - (a) The woman herself counts as שבט ראובן
 - (b) because a person is of the same שבט as his or her אב
 - ii) Part 2
 - (1) שאלה
 - (a) I understand what the פסוק wants her to do to keep her אב נכסי within שבט ראובן:
 - (i) She needs to marry someone from שבט ראובן
 - (b) But נכסי אם from שבט שמעון moved to שבט ראובן as soon as the woman was יורש the נכסים from her אם
 - (i) In other words אם כבר הוסבה נחלת
 - (ii) What does the פסוק want her to do to maintain some connection to שבט שמעון
 - (2) תשובה
 - (a) The פסוק wants her to arrange
 - (i) that her own יורש have the same status as she has
 - (ii) namely that the father of her יורש be of שבט ראובן and the mother of her יורש be of שבט שמעון
 - (3) קשיא
 - (a) even if this woman marries a בעל
 - (i) whose father is from שבט ראובן
 - 1. and who is therefore from שבט ראובן
 - 2. so that there is no הסבה of her אב נכסי
 - (ii) and whose mother is from שבט שמעון
 - (b) still
 - (i) the בן of this woman and her בעל will have
 - 1. a father from שבט ראובן

2. and a mother

a. the woman who we're dealing with and who was יורשת נכסי שבט שמעון אם

b. who's also from שבט ראובן

(ii) so you haven't accomplished that her יורש has a connection to שבט שמעון

(4) תירוץ

(a) That's exactly the point of ר' ישמעאל

(b) You're right that for בן סבת there is no תקנתא to maintain a connection to שבט שמעון

(c) But

(i) since the פסוק implies that there is a תקנתא for this woman who is מטות from two יורשת

(ii) It must be that one פסוק is concerned with בעל סבת

(iii) And for בעל סבת there is the תקנתא of seeing to it that the בעל as her potential יורש has an אם of שבט שמעון the same as she

5) ד"ה ומנסבינן א מהרש"א as explained by רשב"ם

a) קשיא

i) Why are we concerned with a תקנתא only for אחלת אם

ii) Why aren't we concerned also

(1) that her אחלת אב

(a) That was owed by her father who presumably himself had an אב is from שבט שמעון and an אם also from שבט ראובן

(b) Also eventually continue to be owned by a בעל whose אב is from שבט ראובן and whose אם is also from שבט ראובן

b) תירוץ

i) Part 1

(1) we are concerned that that the transferee have the same אם as the transferor only for אחלת אם

(2) since the אחלה will no longer be considered a אחלה of שבט שמעון and the only connection with שבט שמעון will be the אם of the transferor

ii) part 2

(1) but for her אחלת אב

(2) that will count as שבט ראובן anyway

(3) we're not concerned that the owner of the אחלה also have an אם from שבט ראובן

6) גמרא of the המשך

- a) קשיא of "וכי תימא" (as in the גרסא of תוספות) and of "או אינו" as in our גרסא
- i) maybe
- (1) both פסוקים deal only with סיבת בן
- (2) and the פסוקים don't suggest that there is a תקנתא for the נחלת אם that the woman was יורשת
- ii) we'll note below
- (1) that this קשיא seems to move away from the מהלך that
- (a) the fact alone that the פסוקים deal with a woman who was נכסי אם
- (b) is enough to prove that there needs to be a תקנתא also for נכסי אם
- b) תירוץ
- i) Here is an entirely different approach to prove that one לא תסב must deal with סבת בעל
- (1) Since there are there two פסוקים on לא תסב one is a ייתורא
- (2) The ייתורא proves that one לא תסב deals with סבת בעל and teaches that בעל יורש אשתו
- ii) {the next קשיא by מהרש"א is obvious}

7) מהרש"א

- a) קשיא
- i) But we said earlier
- (1) that
- (a) there is no יתורא
- (b) and the פסוק needs to say לא תסב twice to be מחייב the woman two לאוין for הסבה
- ii) So that
- (1) For רב פפא who says there is no ר' ישמעאל ראי' from the פסוקים involving יאיר and פינחס
- (2) We're left with no ר' ישמעאל ראי' at all
- b) תירוץ
- i) The קשיא of וכי תימא and the תירוץ of a יתורא is mentioned only לרווחא דמילתא
- ii) In fact the גמרא accepts the מהלך we followed before the קשיא of "וכי תימא"
- iii) Namely
- (1) That even without the יתורא
- (a) It's clear that the פסוק implies a תקנה for נחלת אם

(b) And this תקנה can apply only to סבת בעל

דף קיב:

רשב"ם ד"ה דמנסבין לה

- 1) See the preceding דיבור המתחיל